

Handläggare
Louise Heimler
Telefon 08-508 27 368**Till**
Stadsbyggnadsnämnden

Godkännande av förslag till detaljplan för Nobel Center på Blasieholmen, del av Norrmalm 3:43 m.fl. i stadsdelen Norrmalm

Förslag till beslut

Stadsbyggnadsnämnden godkänner förslag till detaljplan och överlämnar det till kommunfullmäktige för antagande.

Anette Scheibe Lorentzi

Thomas Stoll

Martin Schröder

Sammanfattning

Syftet med planarbetet är att möjliggöra ett Nobel Center på Blasieholmen i Stockholm samt att skapa en ny offentlig plats och möjliggöra för en framtida utbyggnad av tunnelbanan. Planförslaget och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning skickades ut för granskning 2015-10-27 – 2015-11-24. Under granskningen har cirka 290 yttranden inkommit. Länsstyrelsen tillstyrker planförslaget medan flertalet övriga remissinstanser är negativa till planförslaget och framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller Nobel Centers placering, volym och utformning samt påverkan på riksintresset Stockholms innerstad och de kulturhistoriska värden som finns på platsen. De flesta sakägare, intresseorganisationer/föreningar och övriga som framfört synpunkter önskar att den befintliga kulturhistoriska miljön på Blasieholmsudden bevaras och att ett eventuellt Nobel Center placeras någon annanstans, antingen på Blasieholmsudden eller på annan plats i Stockholm. Sakägare, organisationer/föreningar och allmänhet framför även synpunkter angående t.ex. sjöfarten, olägenheter för grannar och hur

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Bilagor: Plankarta rev. 2016-02-15, planbeskrivning rev. 2016-02-15, illustrationsbilaga, MKB rev. 2016-02-15, Dagvattenutredning – Nobel Center 2016-02-15, samrådsredogörelse, granskningsutlåtande, Flytt av Blasieholms byggnader.

planprocessen har bedrivits. Utifrån inkomna synpunkter kommer plankartan att förtydligas enligt nedan:

- Skyddsbestämmelser för arbetstunneln infogas
- Illustration på plankartan av sektion på arbetstunneln infogas
- Användningen TORG kompletteras med utformningsbestämmelsen *ej parkering*
- Fasadmaterialet mässing utgår
- U-område till elnätstationerna inom kvartersmark infogas

Ändringarna föranleder inte någon förnyad granskning. Planbeskrivning och miljökonsekvensbeskrivning uppdateras i aktuella delar utifrån ovan nämnda revideringar.

Stadsbyggnadskontoret har tillsammans med exploateringskontoret utrett flytt av det befintliga tullhuset samt de två magasinsbyggnaderna. Kontorens gemensamma ställningstagande är dock att en flytt av tullhuset inte är möjligt, då någon lämplig alternativ plats inte finns. Däremot finns en möjlighet att flytta det ena eller båda magasinsbyggnaderna. Detta behöver i så fall utredas vidare.

Kontoret ställer sig positivt till förslaget, som innebär att en ny institutionsbyggnad och ett nytt besöksmål kan tillskapas i Stockholm. Ett Nobel Center ligger helt i linje med stadens övergripande strategier och kommer bidra till att stärka Stockholms attraktivitet och bli Nobelprisets hemvist i Stockholm.

Kontoret bedömer att en rimlig avvägning gjorts mellan enskilda och allmänna intressen inom detaljplanen.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner förslag till detaljplan med ovanstående revideringar och överlämnar det till kommunfullmäktige för antagande.

Utlåtande

Bakgrund

I december 2011 tecknade Stockholms stad och Nobelstiftelsen en avsiktsförklaring med syfte att gemensamt verka för tillkomsten av ett Nobel Center på Blasieholmen i Stockholm. Den 23 augusti 2012 anvisade exploateringsnämnden mark inom fastigheten Norrmalm 3:43 på Blasieholmen till Nobelhuset AB, vilket ägs av Nobel Group Interests AB. Därefter fattade stadsbyggnadsnämnden beslut om att påbörja planarbetet den 13 juni 2013 och en internationell arkitekttävling i två steg genomfördes där *Nobelhuset*

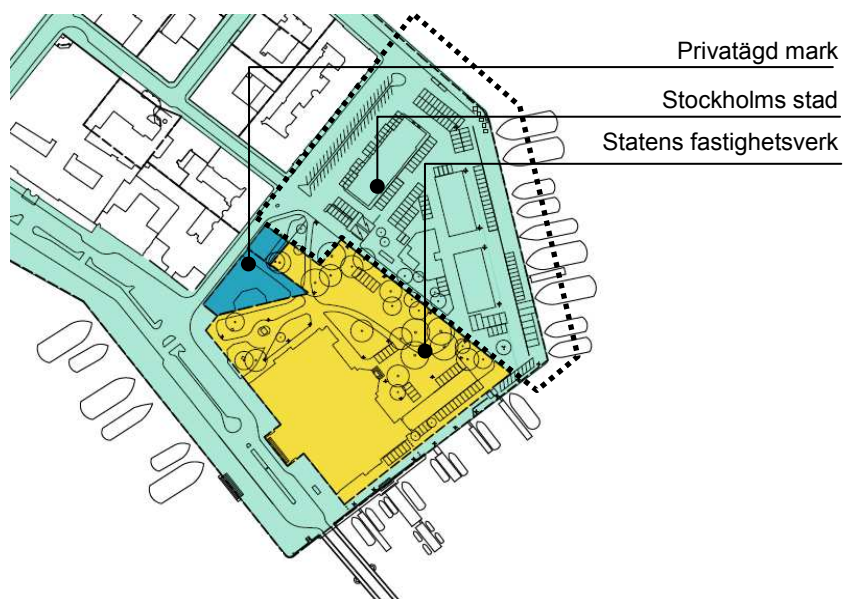
av David Chipperfield Architects, Berlin, utsågs som vinnare.
Beslut om samråd fattades i nämnden den 19 februari 2015 och
redovisning av samrådet gjordes för nämnden den 15 oktober 2015.

Flygvy över Blasieholmen med planområdet ungefärligt markerat.

Plandata

Planområdet avgränsas i nordost av Nybrokajen och Nybroviken, i
sydost av Museikajen, i sydväst av Nationalmuseum med
Museiparken och i nordväst av Hovslagargatan.

Markägoförhållanden med planområdet ungefärligt markerat. Illustration:
Nivå landskapsarkitektur.

Planområdet omfattar delar av fastigheterna Norrmalm 3:43 och Norrmalm 3:42 och innefattar cirka 1,4 ha mark och 0,2 ha vatten, total cirka 1,6 ha. Fastigheten ägs av Stockholms stad. Tullhuset ägs idag av Stockholms hamnar och de två magasinsbyggnaderna ägs av Stockholms stad genom exploateringskontoret.

Planens syfte och huvuddrag

Illustrationsplan för planområdet. Illustration: Landskapslaget.

Syftet med planarbetet är att möjliggöra ett Nobel Center samt att skapa en ny offentlig plats på Blasieholmen i Stockholm. Därutöver ska kajer iordningställas för fortsatt rörlig båttrafik samt omkringliggande gatumiljöer rustas för att öka områdets attraktionskraft och värde.

Syftet med planen är även att inte hindra en eventuell framtida utbyggnad av tunnelbanan från Kungsträdgården till Gullmarsplan/Nacka under Nobel Center. Planbestämmelserna begränsas därför så att de endast omfattar mark ner till -11,5 meter under nollplanet. Avsikten är att marken under denna nivå inte längre ska vara reglerad genom detaljplan, utan gälla som ej planlagd mark.

Nobel Center möts av en offentlig plats i söder. Bild: David Chipperfield Architects.

Nobel Center ska rymma en stor andel publika verksamheter som främjar stadslivet på platsen. Entréplanet med restaurang, museibutik och viss utställningsverksamhet ska vara öppet för allmänheten. Planens syfte är att byggnaden i sin karaktär, arkitektoniska utformning och kvalitet ska motsvara andra byggnader av samma dignitet vilka präglar Stockholms vatten- och stadsrum idag. Den höga arkitektoniska kvaliteten är både viktig för upplevelsen av stads- och vattenrummen samt förmedlandet av att detta är en viktig institution för Stockholm. Arkitekturen ska kännetecknas av absolut högsta kvalitet.

Planförslaget medger en byggrätt för ett Nobel Center i sex våningar ovan mark innehållande utställningsytor, restaurang, kontor, konferensutrymmen och ett auditorium omfattandes cirka 11 850 m² ljus BTA (totalt cirka 17 900 m² BTA). Under mark ges byggrätt för tekniska utrymmen samt utställningsytor. Byggnaden är 31,8 meter hög (+35 meter över nollplanet), 65 meter lång och 38 meter bred.

Nobel Center får en mässingsfärgad fasad av stål. Byggnadens transparenta, halvtransparenta och täta delar skapar en dynamik och ett ljusspel i fasaden. Bild: David Chipperfield Architects.

Miljöbedömning

Stadsbyggnadskontoret har utrett om planförslaget medför betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL(2010) 4 kap 34§ eller MB 6 kap 11§. Underlag till behovsbedömningen har inhämtats från Stadsmuseet, miljöförvaltning samt Storstockholms brandförsvär och har samråtts med länsstyrelsen.

I den framtagna miljökonsekvensbeskrivningen har konsekvenserna för kulturmiljö och stadsbild bedömts medföra måttlig påverkan på riksintresset för Stockholms innerstad. Utöver dessa aspekter har följande miljöaspekter behandlats: grund- och ytvatten, markföroreningar, rekreation och park- och naturvärden, luftkvalitet, barnkonsekvenser, klimatpåverkan, risk för översvämning samt störningar under byggverksamhet.

Planprocess

Samråd

Planförslaget sändes ut på samråd 2015-03-04 - 2015-04-22. Under samrådsperioden inkom drygt 700 yttranden.

Flertalet remissinstanser tillstyrkte planförslaget men framförde synpunkter i sak, framför allt vad gäller påverkan på kulturmiljövärden och stadsbild främst med avseende på byggnadens storlek. De flesta sakägare som framfört synpunkter är kritiska till den påverkan de bedömer att förslaget kommer få på värdet och/eller

nyttjandet av den egna fastigheten och önskemål framförs om att förslaget skall utgå, minskas eller ändra placering. Bland de privatpersoner som framfört synpunkter önskar de flesta att platsens och/eller dess befintliga bebyggelse ska bevaras, att Nobel Center bör uppföras på annan plats samt att förslagets gestaltning ska bearbetas och byggnadens storlek minska. Intresseorganisationernas synpunkter sammanfaller mycket med vad enskilda framför men i intresseorganisationernas yttranden framkommer också oro över hur förslaget påverkar sjöfarten.

Efter samrådet reviderades planförslaget och byggnadens gestaltning vidarearbetades och storleken minskade. Därtill reglerades t.ex. användningen av Nobel Center för att säkerställa att det blir en allmän byggnad samt frågor av planteknisk karaktär. Det garage som ingick i samrådsförslaget togs även bort till nästa skede.

Granskning

Aktuell detaljplan med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning har skickats ut för granskning under perioden 2015-10-27 – 2015-11-24. Under granskningen har cirka 290 yttranden inkommit. Länsstyrelsen tillstyrker planförslaget medan flertalet övriga remissinstanser, bl.a. Statens Fastighetsverk, Riksantikvarieämbetet och Stadsmuseet, är negativa till planförslaget och framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller Nobel Centers placering, volym och utformning samt påverkan på riksintresset Stockholms innerstad och de kulturhistoriska värden som finns på platsen. De flesta sakägare, intresseorganisationer/föreningar och övriga som framfört synpunkter önskar att den befintliga kulturhistoriska miljön på Blasieholmsudden bevaras och att ett eventuellt Nobel Center placeras någon annanstans, antingen på Blasieholmsudden eller på annan plats i Stockholm. Sakägare, organisationer/föreningar och allmänhet och framför även synpunkter angående t.ex. sjöfarten, olägenheter för grannar och hur planprocessen har bedrivits. Utifrån inkomna synpunkter kommer planhandlingarna att förtydligas enligt nedan.

Revidering efter granskning

Inkomna synpunkter föranleder följande förändringar av planförslaget på plankartan:

- Skyddsbestämmelser för arbetstunneln infogas
- Illustration på plankartan av sektion på arbetstunneln infogas
- Användningen TORG kompletteras med utformningsbestämmelsen *ej parkering*
- Fasadmaterialet mässing utgår

- U-område till elnätstationerna inom kvartersmark infogas

Revideringar avseende bestämmelser relaterade till befintlig arbetstunnel samt u-område till elnätstation har kommunicerats med berörda sakägare. Ändringarna föranleder inte någon förnyad granskning. Planbeskrivning, dagvattenutredning och miljökonsekvensbeskrivning uppdateras i aktuella delar utifrån ovan nämnda revideringar.

Kontoret bedömer att en rimlig avvägning gjorts mellan enskilda och allmänna intressen inom detaljplanen.

Flytt av befintliga byggnader

Inom planområdet finns tre byggnader som behöver rivas för att möjliggöra ett Nobel Center. De hus som berörs är ett tullhus från 1876 samt två varumagasin från 1910, vilka är grönklassade av Stadsmuseet. Stadsbyggnadskontoret fick i uppdrag av stadsbyggnadsnämnden den 19 februari 2015 (dnr 2015-02779) att studera en flytt av befintliga byggnader. Stadsbyggnadskontoret har tillsammans med exploateringskontoret utrett möjligheterna att flytta dessa till andra platser inom Stockholms kommun. De studerade platserna har utgjorts av hamnnära miljöer, nästan uteslutande vid Saltsjön, för att byggnaderna ska ha kvar något byggnadsantikvariskt värde samt inte helt förändra den nya platsens historia. Utredningen har visat att väldigt få av de studerade platserna går att kombinera med den fastighetsutveckling som respektive markägare planerar för. I utredningen framgår att det endast finns en lämplig plats för tullhuset ur ett byggnadsantikvariskt perspektiv, vilken är Stadsgårdshamnen. En dialog har först med Stockholms Hamnar, som framfört att en flytt till detta läge inte är förenligt med, den av kommunfullmäktige antagna, kajstrategin och den framtida användning som är tänkt för hamnområdet. En flytt av tullhuset till någon av de andra studerade platserna innebär att tullhusets byggnadsantikvariska värde går förlorat och även att platsernas historia riskerar att förvanskas. Därtill är ingen av de tillfrågade fastighetsägarna intresserade av att ta emot tullhuset. Utifrån dessa givna förutsättningar föreslår kontoren att tullhuset rivs. Dock har Kungliga Djurgårdsförvaltningen (KDF) visat intresse av att utreda om det går att flytta ett eller två varumagasin till Beckholmen. Exploateringskontoret har för avsikt att fortsätta dialogen med KDF om denna möjlighet.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Under granskningen har flertalet synpunkter berört intressekonflikten mellan uppförandet av en ny byggnad och bevarandet av platsens kulturmiljövärden samt mellan den nya byggnadens utrymmesbehov/gestaltning och dess påverkan på stadsbilden och riksintresset för Stockholms innerstad med Djurgården. Synpunkter har också framförts som ställer olika allmänna intressen emot varandra, samt enskilda intressen gentemot allmänna intressen.

Stadsbyggnadskontoret har i planarbetet uppmärksammat dessa intressekonflikter och gjort avvägningen att de tillkommande värdena är högre än de som riskerar gå förlorade. Kontoret bedömer att förslaget håller hög arkitektonisk kvalitet och bidrar med ny arkitektur i Stockholms centrala delar samtidigt som placering och utförande är väl studerade och anpassade till platsen. Vidare anser kontoret att en byggnad av denna dignitet ska synas i stadsbilden och att byggnadens volym, placering och gestaltning inte bedöms medföra skada på riksintresset för Stockholms innerstad. Kontorets bedömning är således att en rimlig avvägning har gjorts mellan olika allmänna intressen.

Riksintresset för Stockholms innerstad med Djurgården har flera uttryck som på olika sätt berör Blasieholmen men alla dessa påverkas enligt stadsbyggnadskontoret inte negativt. Främst är det uttrycket som *handels-, sjöfart- och industristad* som lokalt försvagas medan t.ex. uttrycken för Stockholm som *huvudstad* och *det vetenskapliga, intellektuella och religiösa livets byggnader och miljöer* närmast stärks av förslaget. Detaljplanen innebär att ett uttryck för Stockholm som viktig handels- och sjöfartsstad försvagas (hamnmiljön), ett uttryck förloras (tullhus och magasin) samt att fronten mot Nybroviken får ett nytt landmärke och att uttryck för Stockholm som huvudstad stärks. Detaljplanen bedöms medföra måttligt negativa konsekvenser för värden kopplade till riksintresset. För vissa uttryck bedöms planen innebära risk för stora negativa konsekvenser och för vissa värden bedöms planen medföra positiva konsekvenser. I avvägningen mellan olika intressen har kontoret funnit att ett Nobel Center är viktigt för Stockholm, som Nobelprisets hemstad, och att de positiva effekterna väger tyngre än de negativa konsekvenserna.

De inkomna synpunkterna pekar också på intressekonflikter mellan enskilda och allmänna intressen då möjliga framtida olägenheter för grannar kan uppstå vid uppförandet av Nobel Center. Stadsbyggnadskontoret bedömer att påverkan på närliggande fastigheter inte blir större än att de bör kunna godtas och menar att

Nobel Center även får positiva effekter för närliggande verksamheter och fastigheter.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande är att inkomna synpunkter under samråd och granskning inte föranleder några ändringar av planhandlingarna, förutom förtydliganden och mindre revideringar för att tydliggöra planens syfte.

Kontoret ställer sig positivt till förslaget, som innebär att en ny institutionsbyggnad och ett nytt besöksmål kan skapas i Stockholm. Ett Nobel Center ligger helt i linje med stadens övergripande strategier (Vision 2040, Vision City och översiktsplanen) och kommer bidra till att stärka Stockholms attraktivitet och bli Nobelprisets hemvist i Stockholm.

Kontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner förslaget till detaljplan och lämnar ärendet till kommunfullmäktige för antagande.

SLUT